

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра теорії та історії культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА БІОГРАФІСТИКА
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **026 «Сценічне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-творчий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор мистецтва»**

Київ – 2021

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Культурологічна біографістика**» для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво», спеціалізацією «Музична режисура». 25 с.

Укладачі: **Бондарчук В. О.**, доктор мистецтвознавства, доцент, проректор з навчальної роботи Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Рецензенти: **Кривошея Т. О.**, доктор культурології, доцент, завідувач кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.

Протокол від 29.01.2021 року № 15 (1).

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-творчої програми

Гарант освітньо-творчої програми
доктор мистецтвознавства, в. о. доцента _____ Іванніков Т. П.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятицька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво».

Протокол від «08» лютого 2021 року №5

Обсяг курсу – 90 годин
 Лекційних – 20 годин
 Семінарських – 20 годин
 Самостійних – 50 годин
 Іспит

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Культурологічна біографістика»

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	03 Гуманітарні науки	Вибіркова навчальна дисципліна
Модулів: 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 2		Семестр: 2
Загальна кількість годин: 90		Теоретичні, лекційні – 20
		Практичні, семінарські: 20
		Вид контролю: Вид контролю: іспит

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спецкурс спрямований на комплексне вивчення методологічних засад сучасної біографістики в контексті дослідження творчих біографій особистостей та формування науково-теоретичних принципів та дослідницької культури для їх аналізу. Будучи необхідною складовою сучасних фундаментальних культурологічних досліджень біографістика як наукова галузь та навчальна дисципліна переживає ревізійні процеси (так званий «біографічний зсув» (turn)), в ході яких сформувались на продовжують формуватись методологічні засади неklasичної біографістики та неklasичного біографічного дискурсу. Даний біографічний зсув підсилюється загальною неklasичною методологією, що сформувалась межах феноменології, герменевтики, психоаналізу, структуралізму-постструктуралізму-постмодернізму, нової культурної історії, меморіальної культурології тощо. Поліваріантність та дискурсивність неklasичної біографістики, зміна теоретико-методологічного вектору від «дослідження» біографії до її конструювання формує альтернативні дослідницькі підходи та принципи: «біографічна свідомість епохи», культурні моделі біографічної нарації, «виробництво» пам'яті про життя, конструювання біографії, візуальна біографістика, біографічна інсталяція. Отже дослідникам-культурологам необхідно орієнтуватись в даних тенденціях та процесах, відповідно на досягнення даної мети і спрямований курс «Культурологічна біографістика». Також курс послуговує закріпленню умінь ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень в аспекті біографічного дискурсу у власних наукових проектах та розвідках майбутніх докторів мистецтва.

Завдання курсу:

- осягнути генеральні теоретико-методологічні напрямки дослідження творчих біографій митців;
- сформувати знання про творчу біографію як культурну модель презентації особистості;
- розширити уявлення про сучасний культурологічний тезаурус в аспекті неklasичної біографістики як галузі культурологічного пізнання, усвідомлюючи процесуальність трансформацій та модифікацій понять (усталених, загальнонаукових та новітніх);
- вдосконалити уміння з набутих дослідницьких позицій формулювати методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку гуманітаристики.

Об'єкт навчальної дисципліни «Культурологічна біографістика» - біографічний дискурс в гуманітаристиці.

Предметом курсу є теоретичні принципи біографістики в динаміці її теоретико-методологічного розвитку.

Вихідні навчальні компетенції (з інших курсів), необхідні для успішного засвоєння аспірантами навчального змісту дисципліни: знання курсів

культурології, естетики, філософії, психології творчості, історії української та зарубіжної культури, мистецтвознавства (музикознавства).

Основні поняття: біографія, біографістика, біографічний дискурс, принцип біографічної дискурсивності, біографічна свідомість доби, некласична біографістика.

Місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівців: курс орієнтований на удосконалення теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, пов'язаних із теоретико-науковою та дослідницько-інноваційною роботою аспірантів. Курс дозволяє узагальнити методологічні підходи дослідження різних аспектів культури, що позитивно впливає на проведення власного наукового дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант

- повинен знати: базові поняття курсу «Культурологічної біографістики»; узагальнювати специфіку культурології в дослідженні творчих біографій, розширюючи міждисциплінарні зв'язки між блоком загальногуманітарних дисциплін, курсів власне культурологічного спрямування та мистецтвознавчих розвідок, що відповідає цілям освітньо-наукової програми підготовки докторів мистецтва в Національній музичній академії України ім. П.І. Чайковського.

- повинен вміти: аналізувати теоретико-методологічні принципи біографістики в динаміці розвитку та само ідентифікації культурологічного та мистецтвознавчого пізнання.

На основі засвоєних знань та вмінь здобувачі повинні **володіти професійними компетенціями:**

- Здатність до саморефлексії професійно-наукового досвіду, постійного оновлення методологічного інструментарію наукової та практичної діяльності, власних навичок щодо володіння актуальними засобами інформаційно-комунікативних технологій.
- Здатність до розуміння варіативності культурології, критичного усвідомлення проблемного поля сучасних культурологічних, мистецтвознавчих, музикознавчих досліджень у контексті методологічних змін в гуманітарних та соціальних науках.
- Здатність ідентифікувати та експертно оцінити суспільно-культурні явища, наукові концепції, мистецькі практики, у тому числі музичні, та здійснювати їхній критичний аналіз із застосуванням сучасних методів соціальних і гуманітарних наук.
- Здатність до професійної взаємодії в міждисциплінарному мультикультурному полі та залучення представників громадськості для пошуків розв'язання культурних проблем.
- Здатність верифікувати та критично оцінювати достовірність, цінність та повноту інформації у процесі науково-практичної діяльності.
- Здатність до визначення дієвості сучасних теоретичних підходів до інтерпретації феноменів культури та культурних процесів та кваліфікованої наукової аргументації власних культурологічних розробок щодо них.

- Здатність до розуміння та тлумачення процесів смислоутворення в музичному мистецтві, їх взаємодії із широким культурним та загально-гуманітарним контекстом.
- Здатність виявляти та усвідомлювати сучасні культурно-мистецькі процеси, створювати концептуальне підґрунтя для їх всебічного розуміння та прогностичного моделювання.
- Здатність самостійно планувати та виконувати наукові дослідження культури, а також розробляти власні концепції культурно-мистецьких проектів із залученням грантових програм.
- Здатність до критичного відбору методів виявлення та аналізу культурних проблем сучасності та актуальних викликів щодо глобальної культурної ідентичності в контексті національних художніх цінностей та пріоритетів.
- Здатність до культуртрегерської діяльності в непрофільно мистецьких інституціях, створенні та підтримці корпоративної культури організації з метою впровадження загальнокультурних мистецьких цінностей, зокрема, музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати суспільне значення діяльності культуролога-дослідника та культуролога-практика в науково-педагогічній, музично-просвітницькій діяльності, журналістиці, організації культурно-мистецьких заходів, у проведенні фахової експертної оцінки.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Культурологічна біографістика»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
			Теоретичні лекції	Практичні Семинарські/ індивідуальні	Самостійна робота	Контрольний модуль
МОДУЛЬ I. Біографічні дослідження в сучасній гуманітаристиці						
Змістовий модуль 1. Біографістика як метод дослідження феномену життєтворчості.						
Тема 1. Культурологічна біографістика: об'єкт, предмет та її специфіка як наукової галузі та навчальної дисципліни.	9	4	2	2	5	
Тема 2. Методологічні засади класичної та неklasичної біографістики в контексті дослідження життєтворчості.	9	4	2	2	5	
Тема 3. Історія життя як дискурсивна практика та наративний конструкт.	9	4	2	2	5	
Тема 4. Біографічний дискурс в контексті меморіальної культурології.	9	4	2	2	5	
Тема 5. Самореферентивні моделі життєтворчості: автобіографія.	9	4	2	2	5	
Модульна контрольна робота 1						2
Разом за змістовим модулем I:	45	20	10	10	25	
Змістовий модуль 2. Міждисциплінарний тезаурус актуальних принципів та концептів біографістики						
Тема 6. Біографія митця в контексті комунікативної моделі часу.	9	4	2	2	5	
Тема 7. Біографістика в контексті наукових концепцій, шкіл та напрямків	9	4	2	2	5	
Тема 8. Творча біографія особистості як феномен часу.	9	4	2	2	5	
Тема 9. Архівістика у дослідженні біографії особистості	9	4	2	2	5	
Тема 10. Сучасний біографічний дискурс в створенні іміджу	9	4	2	2	5	
Модульна контрольна робота 2						1
Разом за змістовним модулем II:	45	20	10	10	25	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I:	90	40	20	20	50	2

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4. 1. МОДУЛЬ I. Біографічні дослідження в сучасній гуманітаристиці

4. 1. 1. Біографістика як метод дослідження феномену життєтворчості (класичний та некласичний виміри).

Тема 1.

Культурологічна біографістика: об'єкт, предмет курсу. Специфіка біографістики як наукової галузі та навчальної дисципліни.

Біографістика як міждисциплінарна галузь гуманітаристики: між наукою та мистецтвом. Етимологія слова «біографія» та поняттєвий зміст. Жанр біографії в науці, літературі, мистецтві та повсякденні. Біографістика в сучасному культурологічному дослідженні. Основні теоретичні принципи біографістики в динаміці її теоретико-методологічного розвитку. Біографія як індивідуально-особистісний маркер культури.

Тема 2.

Методологічні засади класичної та некласичної біографістики в контексті дослідження життєтворчості.

Принципи лінійної біографії в класичній біографістики. Уніфікація біографічного наративу в історії культури. Біографічний зсув (turn) та некласична методологія (в межах феноменології, герменевтики, психоаналізу, структуралізму-постструктуралізму-постмодернізму). Метод «біографічної інсталяції». Проблема «дистанції» в біографічному дослідженні. Контекстні параметри біографії. Культурна географія в біографістиці: літературна біографія (Ю. Лотман), філософська біографія (В. Менжулін), творча біографія (В. Бондарчук, В. Єрмоленко, В. Жаркова, Л. Левчук, О. Оніщенко), наукова біографія (Дж. Бек, Л. Буряк, Д. Томе, В. Кауфманн, У. Шмид), історія подорожей та біографія подорожнього (С. Тишко).

Тема 3.

Історія життя як дискурсивна практика та наративний конструкт.

Моделі життя та моделі наративів про життя (з позиції інтертекстуальної розімкненості). Принцип «конструювання біографії». Біографічна риторика (П. Бурд'є). Біографічна нарація (П. Рікер). Біографія подій та біографія текстів. Біографія як конструйована модель соціального очікування та поняття «офіційної біографії». Біографія як схема, біографія як «універсальний алгоритм». Інтертекстуальність біографії: коментарі, інтерпретації, саморефлексія.

Тема 4.

Біографічний дискурс в контексті меморіальної культурології.

Місця пам'яті як чинник формування біографічного дискурсу. Пам'ять культури в аспекті нарації про живих та померлих. Маргіналії біографістики: «вигадані біографії», проблема «переписування» біографій в історії культури та сьогоденні, біографія як гра. Принципи візуальної біографістики. Візуальна антропологія vs біографістика: змістовні перетини. Відео- та фото- артефакти в процесі конструювання спогадів та їх фіксації. «Виробництво пам'яті» в сучасній культурі в контексті біографістики.

Тема 5.

Самореферентивні моделі життєтворчості: автобіографія.

Автобіографічний текст як предмет міждисциплінарного дослідження. Проблема автобіографії в культурі. Принцип «життя як твір мистецтва» в автобіографії. Автобіографія як самопрезентація особистості. Проблеми «перших» біографій. Сучасна автобіографія як рекламно-іміджевий текст.

4. 1. 2. Змістовний модуль 2.

Міждисциплінарний тезаурус актуальних принципів та концептів біографістики.

Тема 6.

Біографія митця в контексті комунікативної моделі часу.

Людина як суб'єкт культури, як ідентифікуючий елемент культурно-мистецького надбання. Майстер формує комунікативну модель, в якій виступає абсолютним суб'єктом мистецької ініціативи. Комунікація розглядається у вигляді критерію оцінювання стану культури, в якій окремого статусу набуває біографія митця. Саме в комунікації, у пізнання людини одночасно відбуваються її емоційне оцінювання, намагання зрозуміти вчинки, спрогнозувати її поведінку. Людина, актор, творча особистість стає епіцентром, структуротворчим елементом комунікації музичного мистецького середовища, формуючи і визначаючи його процесуально-неповторні механізми.

Тема 7.

Біографістика в контексті наукових концепцій, шкіл та напрямків.

Дослідження біографії митця в контексті наукового узагальнення персоналогії. Гуманістична теорія Карла Роджерса, який у вивченні особистості, як результату взаємодії людини з реальними подіями власного життя. Аналіз особистості, етапах її теперішнього життя, досвіду, в якому вона особисто конструє сенс буття, власноруч моделює свій життєвий сценарій, а не на її

минулому чи майбутньому. Самореалізації та самоактуалізації особистості, прагнення її до самовдосконалення та самовираження в контексті гуманістичної теорії А. Маслоу. Психоаналітична теорія З.Фрейда та аналітична психологія К. Юнга розширюють координати формування особистості за такими рівнями, як: свідомість – особисте безсвідоме – колективне безсвідоме.

Теорія особистості психолога А. Адлера, К. Хорні що досліджують особистість у суперечності, конфлікті, формуючи стратегію власної поведінки. Модель егопсихології Е. Еріксона дає можливість дослідження біографії особистості упродовж життєвого циклу в умовах навколишнього середовища. Пасіонарна теорія етногенезу Л. Гумільов дає можливість розуміння минулого, теперішнього та майбутнього історичного розвитку суспільства, визначаючи магістраль ідентифікації особистості, її самоактуалізації та самоствердження в соціумі.

Тема 8.

Творча біографія особистості як феномен часу.

Становлення творчої особистості у площині часової організації та у тісному зв'язку з середовищем. Дослідження духовного осереддя людини, основних феноменів її буття. Вивчення розвитку психіки індивіда від дитинства до старості. Дослідження духовних феноменів людського буття у просторі різних часових епох.

Діалог між діалектичною єдністю людини та культурним середовищем зумовлений сутністю творчої особистості, яка має можливість максимально реалізувати себе у творчій мистецькій діяльності, спрямованій на пізнання і перетворення дійсності

Культурне середовище як сфера соціалізації, акультурації та інкультурації людини, виявлення «вузлових» моментів її життя, специфіки кожного етапу творчого шляху, значення системи освіти та виховання і адаптацію до них, встановлення місця і ролі сім'ї, однолітків, поколінь.

Тема 9.

Архівістика у дослідженні біографії особистості.

Фундаментальні архівні функції такі як: експертиза – комплектування, класифікація – описання, зберігання – консервація, керування – адміністрування, довідковий апарат – доступ. Архівознавство в контексті інтеграційного процесу з різними галузями знань, науками. Архівний документ, як правовий доказ та історичне джерело. Експертиза або документація: чи можемо ми оцінювати архіви, селекціонуючи зміст, у рамках інтерпретаційної архівної теорії документ є результатом складних закономірних соціальних і документаційних процесів, процедур, цілей і повноважень того, хто його укладає.

Принципи роботи з архівними матеріалами родинних колекцій, наукових та історичних установ, архівами концертних та навчальних закладів.

Тема 10.

Сучасний біографічний дискурс в створенні іміджу

Біографічний чинник формування іміджу особистості митця. Сучасна біографістика – між публічністю та приватом. Еталон біографічного нарративу в культурі: богемний митець, митець-позер, митець-майстер, провокаційні риси митця, митець-артист. Культурні практики представлення творчої біографії мистця (публіцистика, жовта преса, просвітницько-об'єктивізуюча або наукова біографія, романтична біографія, інтелектуальна біографія). Біографічні проекти в сучасній українській культурі.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ¹

№	Назва теми	Кількість годин
1	Біографістика в контексті культурологічного дискурсу. Сутність поняття та предметна область.	2
2	Проблема життєтворчості в контексті реконструкції творчої біографії митця.	2
3	Аналіз біографії, як метод дослідження життєвого шляху особистості на тлі конкретно визначеного часового виміру, історичної епохи.	2
4	Біографія, біографістика – семантика поняття, розкриття сутності.	2
5	Творча біографія митця. Мотиви творчої діяльності особистості, стимули її творчої активності.	2
6	Комунікативна модель митець-час, митець-митець, митець-середовище.	2
7	Дослідження біографії в розрізі наукових узагальнень психології, філософії, мистецтвознавства.	2
8	Творча особистість як суб'єкт мистецької ініціативи.	2
9	Архівістика у дослідженні біографії особистості: методи та принципи роботи з матеріалом.	2
10	Презентація біографії (автобіографії) в масмедіа з використанням сучасних інноваційних можливостей	2
	Всього	20

¹ Плани семінарів і списки літератури наведено в програмі за послідовністю тем

Семинар 1. Біографістика в контексті культурологічного дискурсу. Сутність поняття та предметна область.

Завдання: усвідомлення сутності біографістики в контексті культурологічного дискурсу, вивчення механізмів її практичного застосування та методів аналізу.

План

1. Методологічний принцип вивчення біографістики.
2. Осмислення культурологічного дискурсу як регулюючого чинника творчої біографії особистості.
3. Системний аналіз предметної області біографістики.

Методичні вказівки

В роботі над темою закріпити основи вивчення біографістики, звернути увагу на культурологічний аспект як основу дослідження біографії митця.

Семинар 2. Проблема життєтворчості в контексті реконструкції творчої біографії митця.

Завдання: освоєння семантичної сутності поняття життєтворчості як категорії контексті творчої біографії митця.

План

1. Встановлення сутності категорії життєтворчості;
2. Життєтворчість як сутність творчого шляху митця;
3. Життєтворчість та лінійна біографія особистості: порівняльний аналіз понять.

Методичні вказівки

В роботі над темою засвоїти сутність життєтворчості як категорії, а також встановити зв'язок з можливістю само актуалізації та самоствердження митця.

Семинар 3. Аналіз біографії, як методу дослідження життєвого шляху особистості на тлі конкретно визначеного часового виміру та історичної епохи.

Завдання: усвідомлення сутності біографії як поняття та методу дослідження життєвого шляху особистості.

План

1. Біографія – сутність поняття, види, класифікація.
2. Біографія як метод дослідження життєвого шляху особистості. Принципи застосування.
3. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків у вивченні біографій.

Методичні вказівки

В роботі над темою засвоїти механізми роботи з матеріалами по вивченню біографій.

Семінар 4. Біографія, біографістика – семантика поняття, розкриття сутності.

Завдання: усвідомлення сутності біографістики в контексті гуманітарної сфери.

План

1. Біографістика як наука.
2. Встановлення міждисциплінарних зв'язків у розкритті сутності біографістики.
3. Біографістика і творча біографія митця – встановлення взаємозначаючих чинників.

Методичні вказівки

В роботі над темою засвоїти сутнісно-наукові принципи біографістики в контексті сучасної гуманітаристики.

Семінар 5. Творча біографія митця. Мотиви творчої діяльності особистості, стимули її творчої активності.

Завдання: усвідомлення сутності творчої біографії митця. Розкрити сутність творчої активності особистості в її контексті діяльності.

План

1. Творча біографія – відмінності та спільні елементи в контексті класифікацій біографій.
2. Вивчення біографії особистості в контексті її творчої активності.

Методичні вказівки

В роботі над темою звернути увагу на специфіку творчої біографії з урахуванням таких показників як творчо активність та діяльність.

Семінар 6. Комунікативна модель митець-час, митець-митець, митець-середовище.

Завдання: Розкриття сутності комунікації як поняття в контексті контекстуальних зв'язків особистості.

План.

1. Комунікація як категорія. Види. Класифікація.
2. Циклічно-комунікативні моделі – сутність понять.
3. Місце особистості в мистецькому комунікативному просторі.

Методичні вказівки

В роботі над темою засвоїти механізми розвитку особистості в контексті різних комунікативних послідовностей.

Семінар 7. Дослідження біографії в розрізі наукових узагальнень психології, філософії, мистецтвознавства.

Завдання: розкриття сутності біографії в контексті різних наукових шкіл, напрямків та концепцій.

План.

1. Біографічні дослідження в контексті психології, соціології тощо.
2. Творча біографія як феномен мистецтвознавства.

Методичні вказівки

В роботі над темою звернути увагу на особливості дослідження біографій в контексті різних наукових напрямків.

Семінар 8. Творча особистість як суб'єкт мистецької ініціативи.

Завдання: усвідомлення творчої особистості, як суб'єкта культури в контексті мистецької моделі часу.

План

1. Творча особистість – семантика поняття;
2. Митець і контекстуальний простір: встановлення зв'язків та взаємопов'язаних елементів.
3. Особистість, як суб'єкт мистецької ініціативи.

Методичні вказівки

В роботі над темою визначити статус особистості в контексті культурно-мистецької комунікативної моделі.

Семінар 9. Архівістика у дослідженні біографії особистості: методи та принципи роботи з матеріалом.

Завдання: усвідомити значення архівів стику у дослідженні творчих біографій митців.

План

1. Біографістика як наука;
2. Методи роботи з архівними матеріалами;
3. Значення біографістики у контексті сучасної гуманітаристики.

Методичні вказівки

В роботі над темою звернути увагу на методи роботи з архівними матеріалами, принципи введення їх в науковий обіг мистецтвознавства, культурології тощо.

Семинар 10. Презентація біографії (автобіографії) в масмедіа з використанням сучасних інноваційних можливостей

Завдання: засвоєння механізмів презентації біографії з використанням сучасних технологій.

План

1. Презентація як спосіб формування статусу особистості;
2. Форми та види презентацій;
3. Значення презентації в структурі автобіографічних описів.

Методичні вказівки

В роботі над темою освоїти принципи презентації біографії митця, її значення та особливості.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин
1	Біографістика в контексті культурологічного дискурсу. Сутність поняття та предметна область.	5
2	Проблема життєтворчості в контексті реконструкції творчої біографії митця.	5
3	Аналіз біографії, як метод дослідження життєвого шляху особистості на тлі конкретно визначеного часового виміру, історичної епохи.	5
4	Біографія, біографістика – семантика поняття, розкриття сутності.	5
5	Творча біографія митця. Мотиви творчої діяльності особистості, стимули її творчої активності.	5
6	Комунікативна модель митець-час, митець-митець, митець-середовище.	5
7	Дослідження біографії в розрізі наукових узагальнень психології, філософії, мистецтвознавства.	5
8	Творча особистість як суб'єкт мистецької ініціативи.	5
9	Архівістика у дослідженні біографії особистості: методи та принципи роботи з матеріалом.	5
10	Презентація біографії (автобіографії) в масмедіа з використанням сучасних інноваційних можливостей	5
	Всього	50

7. ВИМОГИ ДО ЗАЛІКІВ

Зараховується індивідуальна самостійна робота аспіранта, участь у семінарах, якість і дочасність виконання модульних контрольних робіт і реферату, відвідування лекцій.

Структура залікових кредитів дисципліни

Кількість модулів та змістових модулів	Кількість годин, відведених на:	
	Аудиторні заняття	Самостійна робота аспірантів
Модуль 1.	40	50
Змістовий модуль 1.	20	25
Змістовий модуль 2.	20	25
Разом за семестр	40	50

7. 1. Список питань для іспиту

1. Розкрити зміст поняття біографістики.
2. Що формує сутність біографістики як культурологічного феномена.
3. Визначить основні методи біографістики як науки.
4. Що являє собою предметна область гуманітаристики.
5. Розкрити семантику поняття «Життєтворчість».
6. Життєтворчість і творча біографія – зробити порівняльний аналіз.
7. Як залежить творчий шлях особистості від осмислення такої категорії як життєтворчість.
8. Можливості само актуалізації та самоствердження митця в контексті його життєтворчості.
9. Основні методи дослідження життєвого шляху особистості. Їх аналіз.
10. Біографія – сутність поняття, види, класифікація.
11. Біографія як метод дослідження життєвого шляху особистості. Принципи застосування.
12. В чому полягає сутність біографістики як науки.
13. Біографістика і творча біографія митця – встановити взаємо-визначаючі чинники.
14. Творча біографія – в чому відмінності та спільні елементи в контексті класифікацій різних видів біографій.
15. Комунікація - сутність поняття.
16. Розкрити сутність комунікативної моделі митець-час, митець-митець, митець-середовище.
17. Комунікація як категорія. Види. Класифікація.
18. Місце особистості в мистецькому комунікативному просторі.
19. Біографічні дослідження в контексті психології, соціології.
20. Творча біографія як феномен мистецтвознавства.
21. Творча особистість – семантика поняття.
22. Митець і контекстуальний простір: встановлення зв'язків та взаємопов'язаних елементів.
23. Особистість, як суб'єкт мистецької ініціативи.
24. Біографістика як наука.
25. Методи роботи з архівними матеріалами.

26. Значення біографістики у контексті сучасної гуманітаристики.
27. Презентація як спосіб формування статусу особистості.
28. Форми та види презентацій.
29. Значення презентації в структурі автобіографічних описів.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль та облік успішності

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки здобувача;
- практичний: виконання вправ, презентація.

Підсумковий контроль:

- вербальний: іспит;
- практичний: презентація.

Накопичувальна система балів для проведення атестації

Вимога	Вид діяльності	Бали
Присутність студента на занятті	Робота студента в аудиторії, відповідно вимог ОНП	15
Наявність рукописного конспекту	Ведення конспекту лекцій, відповідно до вимог ОНП	5
Виконання практичних робіт	Написання звіту при виконанні практичної роботи, в якому відображає виконані ним, відповідно до отриманого завдання, певні види робіт, націлених на формування професійних умінь і навиків. Оцінюються досягнуті результати, проявлені знання, уміння і навички, а також відповідність звіту вимогам, які пред'являються.	40
Контрольна Робота	Студент отримує завдання для вирішення завдань. Робота виконується письмово і здається викладачеві. Оцінюються володіння матеріалом по темі роботи, аналітичні здібності, володіння методами, вміння і навички, необхідні для виконання завдань.	40
Всього		100
Екзамен	Екзамен націлено на комплексну перевірку освоєння дисципліни. Екзамен проводиться в усній або письмовій формі за білетами, в яких містяться питання по всіх темах курсу. Здобувачу дається година на підготовку. Оцінюється володіння матеріалом, його системне освоєння, здатність застосовувати потрібні знання, навички та вміння при аналізі проблемних ситуацій і вирішенні практичних завдань	100
Всього		100

Оцінка присутності на заняттях

- За присутність аспіранта на лекції та наявність матеріалів лекції у конспекті – 1 бал
- Аспірант був відсутній з поважної причини і законспектував матеріал за темою лекції – 0,5 бали
- Аспірант відсутній на лекції та не законспектував матеріал за темою лекції – 0 балів
- **Порядок зарахування пропущених занять** - співбесіда за наявністю матеріалів лекції у конспекті або реферату за темою пропущеної лекції.

Оцінка конспекту:

- Наявність рукописного конспекту з лекції у повному обсязі, в якому відображені усі питання лекції – 2 бали
- Наявність конспекту лекції у неповному обсязі, в якому відображені лише окремі питання лекції – 1 бал
- Конспект лекцій відсутній – 0 балів

Оцінка семінарської роботи:

- Правильно виконані всі завдання. Продемонстровано високий рівень володіння матеріалом. Проявлені чудові здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 5 балів
- Правильно виконані всі завдання. Продемонстровано добрий рівень володіння матеріалом. Проявлені більш середні здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 4 бали
- Завдання виконано більш ніж наполовину. Продемонстровано добрий рівень володіння матеріалом. Проявлені середні здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 3 бали
- Завдання виконано більш ніж наполовину. Присутні серйозні помилки. Продемонстровано задовільний рівень володіння матеріалом. Проявлені низькі здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 2 бали
- Завдання виконано менш ніж наполовину. Продемонстровано незадовільний рівень володіння матеріалом. Проявлені недостатні здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 1 бал
- Завдання не виконано – 0 балів

Оцінка письмової роботи:

- Правильно дані відповіді на усі питання. Продемонстровано високий рівень володіння матеріалом. Проявлені чудові здатності застосовувати знання і вміння – 5 балів

- Правильно дані відповіді на усі питання. Продемонстровано добрий рівень володіння матеріалом. Проявлені більш середні здатності застосовувати знання і вміння – 4 бали
- Дані відповіді більш ніж наполовину питань. Продемонстровано добрий рівень володіння матеріалом. Проявлені середні здатності застосовувати знання і вміння до виконання конкретних завдань – 3 бали
- Дані відповіді більш ніж наполовину питань. Присутні серйозні помилки. Продемонстровано задовільний рівень володіння матеріалом. Проявлені низькі здатності застосовувати знання і вміння – 2 бали
- Дані відповіді менш ніж наполовину питань. Продемонстровано незадовільний рівень володіння матеріалом. Проявлені недостатні здатності застосовувати знання і вміння – 1 бал
- Завдання не виконано – 0 балів

Оцінка іспиту:

Складається з двох рівноцінних питань, кожне з яких оцінюється в 50 балів

Повно та ґрунтовно розкриті теоретичні питання, використано при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу	45-50
Вцілому розкриті теоретичні питання, однак не повно і допущенні деякі неточності. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкову літературу	41-44
Правильно визначена сутність питання, але розкрита лише частково і допущенні при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання	36-40
Правильно визначена сутність питання, але недостатньо або поверхово розкрито більшість окремих положень і допущенні при цьому окремі помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми	30-35
Частково та поверхово розкриті лише окремі положення питання і допущенні при цьому певні суттєві помилки, котрі значно впливають на загальне розуміння питання	20-29
Не розкрито основне положення питання і допущенні при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання	0

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	

7481	C		
6473	D	задовільно	
6063	E		
3559	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
034	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення курсу ґрунтується на розробленій авторській методиці викладання, передбачає єдність аналітичного та інтеграційного підходів до фахового зростання майбутніх культурологів, використання світового досвіду виконання самостійних завдань, передбачених курсом, передбачає поетапну, поточну й прикінцеву перевірку рівня та якості знань.

Курс вивчається у 4 семестрі. Під час вивчення курсу планується модульна контрольна робота. По закінченні курсу аспіранти складають іспит.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Педагогічні:

- вербальний: пояснення, коментарі, обговорення;
- наочний: показ, демонстрація, ілюстрації;
- аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами.

Джерелознавчий, текстологічний: опрацювання архівних документів, їх часової атрибуції.

Біографічний метод: вивчення фактів життєвого й творчого шляху митців.

Комплексний, історичний методи та культурологічний підхід: осмислення творчості митців як цілісного явища музичної культури.

Методика викладання передбачає читання лекцій (аудиторні заняття з використанням додаткових фото і відео матеріалів), проведення семінарських занять, підготовка доповідей з їх подальшим обговоренням в аудиторії, самостійну роботу аспірантів.

Курс вивчається у 4 семестрі. По закінченні курсу аспіранти складають залік.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11. 1. Основна література

1. Автобиография. К вопросу о методе. Тетради по аналитической антропологии. № 1/ Под ред. В.А.Подороги. Серия «Esse homo». Москва: Логос, 2001. 438 с.
2. Ассман А. Простори спогади: форми та трансформації культурної пам'яті. Київ : Ніка-Центр, 2012. 440 с.
3. Безрогов В. Г. Коллективное и персональное в автобиографии // Человек. 2003. № 5. С. 26–38.
4. Брюкнер П. Тирания покаяния. Эссе о западном мазохизме. Санкт-Петербург.: Издательство Ивана Лимбаха, 2009. 239 с.
5. Буряк Л. Інсталяція як біографічний конструкт: Гнат Павлович Житецький // Українська біографістика. 2017. Вип. 15. С. 13-42. URL: http://ub.nbuv.gov.ua/doc/ubi_2017_15_4.
6. Ващенко В. Концепт «інтелектуальна біографія» та конструювання «наукових біографій» в українській історіографії // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Вип.4. Київ, 2009. С. 475–486.
7. Георгиева Н. Г. Мемуары как феномен культуры и как исторический источник // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: История России. 2012. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/memuary-kak-fenomen-kultury-i-istoricheskij-istochnik> (02 жовтня 2018).
8. Голубович И. В. Биография: силуэт на фоне Humanities (Методология анализа биографии в социогуманитарном знании). Монография. Одесса: СПД Фридман, 2007. 420 с.
9. Дунаева Ю.В. Историческая биография: упадок или возрождение? (Аналитический обзор) // Историческая биография: современные подходы и методы исследования: Сб. обзоров и реф. / РАН. ИНИОН; Отв. ред. Дунаева Ю. В. Москва, 2011. С. 8–34.
10. Иконникова С. Н. Биография как социокультурное измерение истории // Journal of Cultural Research (Культурологический журнал). 2011. № 4(6). URL: http://cr-journal.ru/rus/journals/100.html&j_id=8 (12 грудня 2016). ИКОН
11. История через личность. Историческая биография сегодня / под ред. Л.Репиной. 2-е изд. Москва, 2010. 720 с.
12. Историческое познание и историографическая ситуация на рубеже XX-XXI вв. / Отв. ред. О. В. Воробьева, З. А. Чеканцева. Москва, 2012. 406 с.
13. Колесник И. И. «Очарование вещами» как поворот в интеллектуальной истории // Историческое познание и историографическая ситуация на рубеже XX-XXI вв. / Отв. ред. О. В. Воробьева, З. А. Чеканцева. С. 177–197.
14. Коннертон Пол. Як суспільства пам'ятають / Пер. з англ. С. Шліпченко. Київ: Ніка-Центр, 2004. 184 с. (Серія «Зміна парадигми»; Вип. 7).
15. Кривцун О. А. Биография художника как культурно-историческая проблема. URL: http://samlib.ru/k/kriwcun_o_a/fail-8.shtml.

16. Лицук А. А., Лицук Ж. В. Мемуары как феномен культуры Серебряного века : монография. Нижневартовск : Изд-во Нижневарт. гос. ун-та. 2014. 130 с.

17. Лишаев С. А. Помнить фотографией (к анализу фотографической конструкции памяти) / Вестник Самарской гуманитарной академии. Серия Философия. Филология. 2009. №1 (5). С. 12–36.

18. Лишаев С. А. Фото–конструкция памяти / Медиафилософия II. Границы дисциплины / под ред. В.В. Савчука, М.А. Степанова. СПб: Санкт–Петербургское Философское общество, 2009. URL: http://www.intelros.ru/pdf/mediafilosofia_2/22.pdf.

19. Лотман Ю. М. Литературная биография в историко-культурном контексте (к типологическому соотношению текста и личности автора)// Избранные статьи. В 3-х т. Таллин, 1992. Т. 1. Статьи по семиотике и типологии культуры. С. 365–377.

20. Менджулін В. Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні. Київ: НаУКМА, Аграр Медіа груп, 2010. 455 с.

21. Менджулін В. І. Біографія філософа після "смерті автора": випадок Фуко / В. І. Менжулін // Українська біографістика. 2010. Вип. 6. С. 40-53. Режим доступу: http://ub.nbuiv.gov.ua/doc/ubi_2010_6_3.

22. Огурцов А. П. Биографический метод // Новая философская энциклопедия. В 4-х т./ Ин-т философии РАН, Нац. Общ. Научн. Фонд/ Научн.ред. Совет: предс. В. С. Степин. Москва, 2000. Т. 1. С. 266–267.

23. Подшивалкина В. И. Методологические проблемы анализа биографических самоописаний // Філософські пошуки. Вип. XVII–XVIII. Львів-Одеса: Cogito-центр Європи, 2004. С. 520–526.

24. Попова Т. Историография в человеческом измерении //Исторіографічні дослідження в Україні: Зб. наук. пр. Киев, 2012. Вип. 22. С. 265–292.

25. Репина Л. П. Историографическая наука на рубеже XX-XXI вв.: Социальные теории и историографическая практика // «Персональная история»: биография как средство исторического познания. Москва, 2011. Гл. 7. С. 287–324.

26. Репина Л. П. Историческая биография и «новая биографическая история» // Диалог со временем: альм. интеллектуал. истории. Москва, 2001. Вып. 5. С. 5-12.

27. Рикёр П. Время и рассказ. Москва, Санкт-Петербург: Университетская книга, 1998. Т. 1. Интрига и исторический рассказ. 313 с.

28. Рикер П. Память, история, забвение / Пер. с франц. И. И. Блауберг, И. С. Вдовина и др. Москва: Изд. Гуманитарной литературы, 2004. 728 с.

29. Рікер П. Що таке текст? Пояснення та розуміння //Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. Львів: Літопис, 2001. С. 305-323.

30. Сучасна культурологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. К. В. Кислюка. Київ: Кондор-Видавництво, 2018. 342 с.

31. Табачковський В. Г. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація // Філософська думка. 2006. № 2. С. 14-35.
32. Томэ Д., Кауфманн В., Шмид У. Вторжение жизни. Теория как тайная автобиография. Москва: Издательский дом Высшей школы экономики, 2017. 333 с. (Серия «Исследования культуры»).
33. Чишко В. Біографічна традиція та наукова біографія в історії та сучасності України. Київ, 1996. 238 с.

11. 2. Додаткова література

1. Абульханова-Славская К. А. Психология и сознание личности (проблемы методологии, теории и исследования реальной личности). Москва-Воронеж: Арк., 1999. С. 23–150.
2. Авраменко О. О. Особливості інтеграції українського актуального мистецтва в європейський мистецький простір: Досвід участі у Венеційській бієнале 2001 - 2007 // Сучасне мистецтво: Зб. наук. праць. Вип. IV. Київ: ІПСМ АМУ, 2007. С. 25-39.
3. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Вип. 3, ч. 1. Київ, 1999. 211 с.
1. Алфьорова З. І. Візуальне мистецтво кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. докт. мистецтвознавства: 26.00.01. Харків, 2008. 501 с.
4. Булавина Н., Пилипенко І. Соціальні аспекти сучасних мистецьких практик // Сучасне мистецтво: Зб. наук. праць. Вип. VI. Київ: ІПСМ АМУ, 2008. С. 253-259.
5. Бурлака В. П. Перевірка реальності: Виставка постмедійного мистецтва. Київ, 2005. С. 21-35.
6. Быстрицкий Е. К., Козловский В. Н., Пролеев С. В. Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода). Київ: Наукова думка, 1992. С. 28-75.
7. Вазари Дж. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих/ Джорджо Вазари; Пер. с итал. А. Венедиктова и А. Габричевского. Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2006. 288 с.
8. Выготский Л. С. Психология искусства. Москва: Педагогика, 1987. С. 7–259.
9. Гарбар Г. А. До питання нової парадигми гуманітаризації // Духовна культура як домінанта українського життєтворення. Ч. 1. Київ: ДАКККіМ, 2005. С. 39-42.
10. Голуб О. Релятивізм як методологія сучасного мистецтва // Сучасне мистецтво: Зб. наук. праць. Вип. IV. Київ: ІПСМ АМУ, Х., 2007. С. 104-110.
11. Даренський В. Ю. Типи духовності в історії культури // Духовна культура як домінанта українського життєтворення. Ч. 1. Київ: ДАКККіМ, 2005. С. 45-48.
12. Загороднюк В. П. Доцільність культури та зміст людського буття // Філософська і соціологічна думка. Вип. 9. Київ, 1992. С. 53-77.

13. Зязюн І. А. Художня творчість у вимірах безсвідомого // Професійно-художня освіта України: Зб. наук. праць / Ред. кол.: І. А. Зязюн, В. О. Радкевич, Р. Т. Шмагало та ін. Київ–Черкаси, 2002. С. 5–10.

14. Історія української культури / За загал.ред. І. Крип'якевича. 4-е вид., стереотип. Київ: Либідь. 656 с.

15. Кияновська Л. Психологічний портрет композитора як джерело пізнання індивідуального стилю // Мистецтвознавство України: Зб. наук. праць ПСМ НАМ України. Вип. 11. Київ: Музична Україна, 2010. С. 62-64.

16. Коган Л. Н. Социология культуры. Екатеринбург, 1992. 135 с.

17. Кон И. С. Постоянство и изменчивость личности // Психологический журнал. Вип. 4-5. 1987. С. 57–55.

18. Найдорф М. И. Герой и читатель «звездной» биографии // Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип.11. Методологічні проблеми сучасного гуманітарного знання. Одеса, 2008. С. 50–66.

19. Петренко Д. Воспроизводит и трансверсировать. Философская антропология медиа: монография. Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2016. 372 с.

20. Попович М. Аналітична філософія культури // Культурологічна думка: Щорічник наукових праць. Вип. 1. Київ, 2009. С. 9–18.

21. Рабинович В. Л. Урок Августина: жизнь – текст/ Августин Аврелий. Исповедь: Абеляр П. История моих бедствий. Пер. с латин. М. Е. Сергеенко, В. А. Соколов. Москва, 1992. С. 224-259.

22. Рабинович В. Л. Урок Абеяра: текст – жизнь/ Августин Аврелий. Исповедь: Абеляр П. История моих бедствий. Пер. с латин. М. Е. Сергеенко, В. А. Соколов. Москва, 1992. С. 296-326.

23. Тышко С. В., Куколь Г. В. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам»: в 4 ч. / С. В. Тышко, Г. В. Куколь. Ч. III: Путешествие на Пиренеи или Испанские арабески. Киев: Клякса, 2011. 544 с.

24. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. Москва: Наука, 1966. С. 3–125.

25. Черкашина М. Сучасна музична соціологія: напрямки, проблеми, перспективи (український та європейський контекст) // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 16: Культурологічні проблеми української музики (наукові дискурси пам'яті І. Ф. Ляшенка). Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського. С. 91–99.

26. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Київ: Вид-во «Орій» при УКСП «Кобза», 1992. С. 13–23.

27. Beck Julie. Life's Stories / The Atlantic <https://www.theatlantic.com/health/archive/2015/08/life-stories-narrative-psychology-redemption-mental-health/400796/>.

28. Bourdieu Pierre. L'illusion biographique / Actes de la recherche en science sociales. 1986. № 6. P.69-72. https://www.persee.fr/doc/arss_0335-5322_1986_num_62_1_2317.

29. Handbook of Narrative Inquiry: Mapping a Methodology Edited by: D. Jean Clandinin. SAGE Publications, 2007.

З М І С Т

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Структура навчальної дисципліни	7
4. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. 1. МОДУЛЬ I. Біографічні дослідження в сучасній гуманітаристиці	8
4. 1. 1. Біографістика як метод дослідження феномену життєтворчості (класичний та некласичний виміри).....	8
4. 1. 2. Змістовний модуль 2. Міждисциплінарний тезаурус актуальних принципів та концептів біографістики.....	9
5. Теми семінарських занять	11
6. Самостійна робота.....	15
7. Вимоги до заліків	15
7. 1. Список питань для іспиту	16
8. Методи контролю.....	17
9. Методичне забезпечення	20
10. Методи навчання.....	20
11. Рекомендована література.....	21
11. 1. Основна література	21
11. 2. Додаткова література	23